

Ort och datum
Stockholm, 2023-11-09

Handläggare
Carita Fallström

Er referens
S2023/02208

Socialdepartementet

Remissvar över promemorian Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd (Ds 2023:23)

Vårdförbundet tillstyrker i huvudsak förslagen och bedömningarna i promemorian.

Vårdförbundet är ett yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen och utvecklingen av professionerna för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har 114 000 medlemmar, varav drygt 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Vårdförbundets allmänna synpunkter

Vårdförbundet är positivt till promemorians intentioner att främja småskalig hälso- och sjukvårdsverksamhet och att det ska finnas förutsättningar för jämlik hälso- och sjukvård i hela landet. Vårdförbundet ser att förslagen kan göra skillnad i dessa delar, men att mer fokus borde ha lagts på hur förslagen skulle kunna bidra till omställningen till en god och nära vård.

Synpunkter på förslagen

5.1 Upphandlande myndigheter ska beakta mindre företags möjligheter att delta i upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster

Vårdförbundet är positivt till att upphandlande myndigheter ska beakta mindre företags möjligheter att delta i upphandlingar av hälso- och sjukvårdstjänster. Detta skulle kunna underlätta för barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor att bedriva egen verksamhet. Professionerna i Vårdförbundet har en avgörande roll i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, exempelvis genom uppsökande verksamhet och egna mottagningar som sjuksköterskemottagningar för astma - KOL och diabetes samt barnmorskemottagningar. Här är det viktigt att upphandlande myndigheter ställer krav som mindre företag kan uppfylla. Detta handlar bl.a. om uppdragets omfattning och möjligheterna att planera för framtiden. Förbundet ser det också som viktigt att kvalitet tillmäts större betydelse än pris vid tilldelningsbeslut.

5.2 Vårdgivare som etablerar sig i glest befolkade områden ska ha möjlighet att ansöka om statsbidrag

Vårdförbundet är positivt också till att det ska kunna utgå statsbidrag till privata vårdgivare som etablerar sig i glest befolkade områden. Detta skulle kunna bidra till ökad tillgång till hälso- och sjukvård och lika vård på lika villkor i hela landet. Förslaget är också värdefullt utifrån att det också skulle också kunna gynna etablering av egen verksamhet för yrkesgrupperna i Vårdförbundet. Samtidigt finns det frågetecken om hur förslaget förhåller sig till att det idag är regionerna som har ansvaret för att planera hälso- och sjukvården utifrån befolkningens behov.

Förbundet utgår från att det med patientbesök avses fysiska, och inte digitala, besök. För att undvika ev. oklarhet beträffande detta bör förslaget till förordning förtydligas. Ytterligare en oklarhet är om det med patientbesök även avses hembesök eller om det handlar om besök på vårdinrättning.

Vårdförbundet är kritiskt till förslaget om att bidrag endast ska lämnas om det ligger inom det statsfinansiella utrymmet. Detta förslag behöver ändras och ersättas med en reglering som gynnar långsiktighet och kontinuitet. Frågan om få bidrag eller inte, ska inte vara beroende av en statsbudget som ändras varje år.

5.3 Det behövs fler åtgärder för att säkerställa tillgång till jämlik vård i hela landet, i synnerhet i glest befolkade områden

Vårdförbundet instämmer i att kompetensförsörjningsfrågan är avgörande för frågan om jämlik vård i hela landet och framför allt i glesbefolkade områden. I promemorian nämns anställningsvillkor som lön och arbetsmiljö som orsaker till svårigheter med kompetensförsörjningen. Promemorian lyfter även att dålig arbetsmiljö kan leda till att många väljer att arbeta deltid i stället för heltid, vilket ytterligare försvårar kompetensförsörjningen. Förutsättningarna för att rekrytera och behålla hälso- och sjukvårdspersonal behöver förbättras genom åtgärder inom många olika områden. Vårdförbundet är positivt till många av promemorians bedömningar och förslag beträffande ökad statlig styrning inom kompetensförsörjningsområdet:

Ersättningssystemen – Det är positivt att en statlig myndighet ser över principerna för de olika ersättningssystemen i primärvården och att det tas fram nationella rekommendationer på området. Det är viktigt att få mer kunskap om ersättningssystemens effekter på hälso- och sjukvårdens resultat och för arbetsmiljön. Vårdförbundet håller med om att rekommendationerna bör gå hand i hand med omställningen till en god och nära vård.

Ge en statlig myndighet ett permanent uppdrag att bidra med kunskapsstöd om, och följa upp, kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården med särskilt fokus på omställningen mot god och nära vård samt förhållanden i glest befolkade områden – Vårdförbundet anser att detta uppdrag redan i huvudsak omhändertas genom Nationella vårdkompetensrådet. Rådets uppdrag skulle dock kunna kompletteras med uppdrag om att ha fokus på omställningen mot god och nära vård.

Nationell samordning av systematisk och kontinuerlig fortbildning för hälso- och sjukvårdens medarbetare - Beträffande dessa delar finns numera en statlig utredning, Behörighet och yrkesreglering inom hälso- och sjukvård samt tandvård (S 2023:10).

Tillvarata kompetensen hos vårdens professioner och satsa mer på preventiva och rehabiliterande insatser – Detta är jätteviktigt och här anser Vårdförbundet att även hälsofrämjande insatser ska ingå. Vårdförbundet efterfrågar vilka konkreta åtgärder promemorian föreslår i denna del.

Statlig reglering av specialistutbildningar för fler vårdprofessioner – Detta instämmer Vårdförbundet i och förbundet har också under flera år verkat för att det bör införas specialistutbildningar för barnmorskor, biomedicinska analytiker och röntgensjuksköterskor. Beträffande denna del ser Förbundet fram emot de förslag som kommer att tas fram av den nya utredningen om behörighet och yrkesreglering.

Glesbygdsmedicin – Det är självfallet bra med mer kunskap om glesbygdmedicin i vårdutbildningarna. Förbundet anser att ämnet inte bör vara obligatorisk, utan valbart. Det vore också bra med större möjligheter att genomföra VFU och klinisk praktik i glest befolkade områden. Förbundet är också positivt till stärkta förutsättningar för forskning rörande primärvård, såväl i allmänhet som i glest befolkade områden.

5.4 LOL och LOF med tillhörande förordningar ska upphävas

Frågan om verksamheter som bedrivs enligt lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för fysioterapi har utretts vid flera tillfällen tidigare. Vårdförbundets uppfattning är och har också tidigare varit att systemen bör avskaffas. Ersättningssystemen är inte i samklang med ett modernt hälso- och sjukvårdssystem. Möjligheten för privata aktörer att verka i den offentligt finansierade vården bör renodlas till upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) och lagen (2008:692) om valfrihetssystem (LOV). Mot denna bakgrund välkomnar Vårdförbundet promemorians förslag. Förbundet anser dock att avvecklingsperioden är för lång. Många utredningar har i många år föreslagit en avveckling och de verksamheter det handlar om har haft en lång tid att förbereda sig för detta.

VÅRDFÖRBUNDET

Sineva Ribeiro
Förbundsordförande